

Sisäministeriö

Viite: Sisäministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kansalaisuuslain (359/2003) muuttamisesta, VN/28596/2023.

Keskusrikopoliisin lausunto

1 Asia

Sisäministeriö on pyytänyt 27.11.2024 Keskusrikopoliisilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta. Esitysluonnoksessa ehdotetut muutokset kansalaisuuslakiin koskevat nuhteettomuus- ja toimeentuloedellytystä, selvitettyä henkilöllisyyttä, kansallista turvallisuutta ja kansalaisuuden menettämistä.

Hakijan velvollisuutta selvittää omaa henkilöllisyyttään lisättäisiin. Nuhteettomuusedellytystä muutettaisiin siten, että rikokseen syyllistymisestä johtuvat seuraukset hakijan kansalaistamiselle olisivat entistä tuntuvammat. Toimeentulon osalta edellytettäisiin jatkossa turvattua toimeentuloa. Lisäksi korostettaisiin kansallisen turvallisuuden arvioinnin merkitystä kansalaisuuden saamisen kannalta. Kansalaisuuden menettämiseen ehdotetaan muutoksia tilanteissa, joissa kansalaisuuden voi menettää joko väärin tietojen antamisen perusteella tai syyllistyttyään tiettyihin Suomen elintärkeitä etuja loukkaaviin rikoksiin.

2 Keskusrikopoliisin lausunto

2.1 Kansallinen turvallisuus

Esitysluonnoksen 2.1.3 kohdassa käsitellään kansallista turvallisuutta kansalaisuuden myöntämättä jättämisen perusteena ja kansalaisuuslain 8 luvun 46 §:n mukaista lisäselvityksen hankkimista. Kansalaisuuslain 8 luvun 46 §:n 2 momentin mukaan "*hakemuksesta voidaan pyytää lausunto suojelupoliisilta, keskusrikopoliisilta, Pääesikunnalta ja asianomaiselta sosiaaliviranomaiselta.*" Keskusrikopoliisi toteaa, että esitysluonnoksessa on käsitelty kansalaisuuslain 46 §:n 2 momentin mukaisten lausuntojen antamista lähes pelkästään suojelupoliisin toiminnan näkökulmasta. Keskusrikopoliisi antaa myös vuosittain kymmeniä lausuntoja kansalaisuushakemuksiin. Osana näitä Keskusrikopoliisi on lausunut nuhteettomuuden täyttymisestä ja henkilön yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheuttamasta uhasta. Keskusrikopoliisi katsoo, että hallituksen esityksessä tulisi ilmetä Keskusrikopoliisin rooli lausuntojen antajana yhtenevästi suojelupoliisin kanssa.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan lisättäväksi kansalaisuuslakiin uusi 6 a §, jossa säädettäisiin kansalaisuuden myöntämättä jättämisestä kansallisen turvallisuuden perusteella.

Uusi pykälä korvaisi kansalaisuuslain nykyisen 13 §:n 3 momentin, joka ehdotetaan esitysluonnoksessa kumottavaksi. Pykälän muotoilua muutettaisiin siten, että kansallisen turvallisuuden ohella ei mainittaisi enää yleistä järjestystä, vaan kansalliseen turvallisuuden lisäksi olisi yleislauseke *"on muusta painavasta syystä vastoin valtion etua"*. Keskusrikospoliisin näkemyksen mukaan Keskusrikospoliisin 46 §:n 2 momentin mukaisten lausuntojen antamisen edellytykset kaventuisivat muutoksen myötä, sillä Keskusrikospoliisi on antanut lausuntoja nimenomaan nuhteettomuuden täytymisestä sekä yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta. Tiedontarpeena Maahanmuuttovirastolla on ollut nimenomaan se, vaarantaako henkilö yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Keskusrikospoliisilla ei välttämättä olisi enää samanlaista mahdollisuutta antaa Maahanmuuttovirastolle arviota henkilön aiheuttamasta uhasta, minkä perusteella kansalaistamisen edellytyksiä voitaisiin arvioida. Keskusrikospoliisi on antanut lausuntoja yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuvasta uhasta esimerkiksi katujengeihin tai järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien henkilöiden osalta. Keskusrikospoliisin toimintaedellytysten kaventaminen olisi vastoin hallitusohjelman tavoitteita vahvistaa poliisin ja turvallisuusviranomaisten toimintaedellytyksiä. Kansallisen turvallisuuden perusteellinen arviointi ennen kansalaisuuden myöntämistä on tärkeää, sillä kansalaisuuden myöntämisen jälkeen Suomella ei ole enää samanlaista mahdollisuutta luovuttaa henkilöä takaisin kotimaahansa, vaikka henkilö syyllistyisi Suomessa kansallista turvallisuutta vaarantaviin rikoksiin. Edellä esiin tuoduin perustein Keskusrikospoliisi esittää yleisen järjestyksen ja turvallisuuden sisällyttämistä uuteen pykälään tai vaihtoehtoisesti sen korvaamista sisäisen turvallisuuden käsitteellä, joka itsessään sisältää yleisen järjestyksen ja turvallisuuden.

2.2 Selvitetyn henkilöllisyyden muutokset

Keskusrikospoliisi kannattaa toimenpiteitä, joilla vahvistetaan henkilöllisyydestä saatavaa luotettavaa selvitystä. Vahvistettu henkilöllisyys on keskeinen tieto turvallisuusviranomaisen näkökulmasta, kun arvioidaan esimerkiksi uhkan arvioinnin edellytyksiä.

2.3 Nuhteettomuusedellytysten muutokset

Keskusrikospoliisi pitää ehdotettuja muutoksia kannatettavia.

2.4 Toimeentuloedellytyksen muutokset

Keskusrikospoliisi pitää ehdotettuja muutoksia kannatettavia.

2.5 Kansalaisuuden menettämisen muutokset

Kansalaisuuden menettämistä koskevaa säännöstä halutaan muuttaa siten, että kansalaisuuden voisi menettää sellaisen maanpetos-, valtionpetos- tai terrorismirikokseen syyllistymisen perusteella, josta voi rikoslain mukaan seurata kuusi vuotta vankeutta ja josta on tosiasiasa tuomittu vähintään neljän vuoden vankeus- tai yhdistelmärankaistus. Keskusrikospoliisi näkemyksen mukaan kansalaisuuden menettämisen perusteena oleviin Suomen elintärkeitä etuja loukkaaviin rikoksiin olisi perusteltua lisätä järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen (rikoslain (39/1889) 17 luvun 1a §) tai se, että henkilö

13.01.2025

Asiakirja: ID-24935262

Asia: POL-2024-174508

on tuomittu vakavuudeltaan ehdotetun kaltaisesta rikoksesta ja tuomiossa on käytetty rikoslain 6 luvun 5 §:n 2 kohdassa tarkoitettua koventamisperustetta. Jatkuvasti koventuva ja kansainvälistyvä vakava järjestäytynyt rikollisuus loukkaa Suomen elintärkeitä etuja.

Keskusrikospoliisi pitää muutoin ehdotettuja muutoksia kannatettavina. Määräajan pidentäminen, jonka kuluessa kansalaisuuden voi menettää, voi vahvistaa viranomaisten keinoja puuttua väärin perustein myönnettyihin kansalaisuuksiin.

Robin Lardot, Keskusrikospoliisin päällikkö, poliisineuvos

Viola Väyrynen, tarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 13.01.2025 klo 12:21. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.